

Ե Զ Ա Ն Պ Ո Զ Ե Ր Ը.

Այ՛րի բարեկամ,

Քեզ մի խրատ տամ...

Գարնան վերջերում մեր գիւղն էր դրախտ,
 Ոչ մէկը չ'կար թշուառ և անբաղտ
 Ամեն շնչաւոր աղատ էր, ուրախ,
 Կեանքի բարիքը վայելում անվախ,
 Թէ որ փայլում էր պայծառ արեւը,
 Իջնում էր և ցօղ, շղում անձրեւը,
 Ամեն տեղ կանաչ և ծաղկէ սփռոց,
 Մայիւն, բառաչիւն, դայլայլիկ թռչնոց..
 Զուրը կարկաչում, զեփիւռն էր հնչում,
 Անտառը շփում, ծառերը շարժվում:
 Եւ այս ամենը իրար խառնուած՝
 Քեզ ասում էին «ինչի՞» եւ քնած....

Փայլուն օրերը դեռ չէին անցել,
 Եւ բնութիւնը դեռ չէր թառամել.
 Որ մի խեղճ եզը գութանավարից
 Սաստիկ ձանձրացած ա՛խ քաշեց սրտից.
 «Ի՞նչ պարտական ենք այսքան չարչարուել,
 Եւ տարիներով ձեր լուծը քաշել.
 Ապերախտ մարդկանց տունը կերակրել,
 Վերջը անողորմ լծի տակ սատկել...»
 Այս ասաց, չ'ասաց, բուղազոռ տուեց,
 Սամի—սամոտէն կոտրեց, փշրեց, «
 Արիւնն աչքերում՝ ուժը հաւաքած,
 Նա տրտինգ արեց սաստիկ կատաղած...»

«Փախա՛ւ... բռնեցէք...» գոռաց մաճկալը,
 Յետեիցն ընկան ուժեղն ու տկարը..
 Մինչև երեկոյ խեղճ հոտաղները
 Հետքը վերառած՝ ընկան սարերը,
 Ահան արեցին ոչխար — տաւարը,
 Ապա յետ դարձան՝ ասին խաբարը,
 Ուստա մաճկալը այդ վերաբերեց
 «Նրանց» ծուլութեան ու մի լաւ «ծեծեց...»

Յետոյ նա հասաւ տէրտէրի դուռը,
Որ գայլկապ անի ձորի էն կուռը...

Շատ վաղեց թէ քիչ՝ ոչ ով չիմացաւ,
Սակայն՝ մեր եղբ լաւ տեղ դինջացաւ,
Աջ կողմից վճիտ առուն էր օահում,
Չախ կողմից աղբիւր կարկաչում, վազում.
Եւ ամեն կողմից կանաչ ծնկնահար,
Պատած էր անտառ, օղբ խիստ պայծառ,
Հէնց այդ դրախտում մեր եղբ կանգնեց,
Աջ ու ձախ նայեց, սիրտը զմայլեց.
«Ահա՛ մեր տեղը, մեր նախնեաց վայրը,
Ուր ծնել է մեզ մեր ազա՛ մայրը...
Ծարդիկ չգիտե՞ն, որ մենք էլ ցեղ ենք,
«պատմական» անուն և ծագում ունենք...
Ահա՛ պատեղ է մեր յիշատակը,
Այստեղ փայլումէ մեր դրոշակը...
Սարի զաւակին ի՞նչ իրաւունքով
Անգում ժարդիկը անում են խորով...»
Ազատ էր հողը, ազատ և լեզուն,
Հէնց ինչպէս ուզեց՝ խօսեց եռանդուն.
Ապա թէ սկսեց բերանը փածել,
Աստծու պարգևից կո՛ւշտ կուշտ արածել...

Գիտե՞ք, ընթերցող, որ այս միջոցին,
Այս եղանակի քաղցր ընթացքին,
Գող ու աւազակ պարապ չեն մնում,
Սար ու ձոր ընկած «որս» են պտրտում,
Հէնց այն միջոցին երբ եղբ լռեց,
Ծառերի տակից մի թուրք զուրս արեց,
Տեսաւ եզանը՝ կամաց փնթփնթաց—
«Այսօր ինձ լաւ որս հասցրեց Աստուած»

Մի փոքր առաջ քայլեց սև թուրքը,
Մէջքից վէր դրեց անճոռնի քուրքը,
«Այ սարի հայվան, հեռուից խօսաց,
Ինչի՞ դու պղպէս լղար ես, մաշուած»
— Ինչի՞ ես հարցնում, ցաւերս նորում,
Գնա՛, բանիդ կաց, թող հանգիստ առնում...

«Աստ՛, եթէ ոչ՝ տեսնե՞մ ես սուրս,
 Կաշիդ կը մաշկեմ, հաւաքեմ բուռս»
 — Ես քո սրիցը այժմ՝ չեմ վախի,
 Միայն քեզ կասեմ պատճառը ցաւի,
 Սարի կանաչը շատ եմ արածել,
 Էնգուր էլ էսպէս լղար եմ մնացել...
 «Սարի կանաչը ուժ—ղօրութիւն է,
 Դրո՛ւստ ասա՛, լսե՛մ, չաղ միսդ ո՞ւր է»
 — Մի՛ կարծիր թէ ես ընկած եմ ուժից,
 Իմ՝ մկնակները պինդ են պողպատից,
 Պատճառ՝ իմ՝ կեանքը ես անց եմ կացրել,
 Ծանր լծի տակ, միշտ բեռը կրել...
 Իմ՝ չաղութիւնը, եղբայր պատուական,
 Ծախեցի... Ընդ ընկօրս վրան.
 Եւ ես ստացայ աւելի լաւ բան—
 Այս սուր պողերը, որ գլխիս տէ՛ր կան...
 «Անխե՛լք ես եղել, յիմար անասուն,
 Ի՞նչ բան է պողը, որ գնել ես դուն»
 — Յիմարը դու ես, խօսեց մեր եղբ,
 Որ չես իմանում՝ ի՞նչ բան է պողը...
 «Դէ՛ ձէնդ կարի՛, անճոռնի հայվան,
 Հէնց այս ըոպէում՝ վէր կ'ընկնես անջան...
 Բայց չէ՛... արի քեզ գողանամ, տանեմ»,
 Մտաւաճառի վրա կը ծախեմ,
 Մի՛թէ չգիտես, որ ո՛չ թէ պողը,
 Այլ ինձ պէտք էր քո համեղ միսը...»

Թուրքը շատ վստահ մտեցաւ եզին,
 Իսկոյն իմացաւ հունարը պողին,
 Եւ երբոր թուրքի սուրը պլպլաց,
 Եզը վրա վազեց՝ տուեց մի հարուած,
 Թուրքի թափանը պատռեց, պատռեց,
 Ապա ականջին ընկաւ ու ասեց.
 «Տեսա՞ր. ի՞նչ բան են սուր սուր պողերը,
 Թող այժմ՝ քեզ լափեն վայրի խոզերը...»

Այսպէս, բարեկամ, ոչ գող, ոչ դադան
 Էլ չկարացին վնասել եղան.

Քանի կեանք ունէր, նա ազատ ապրեց,
 Սուր պողը նորան այդ օրին հասցրեց.
 Բայց թէ եղը զուրկ լինէր պողերից,
 Արոնցով փրկեց իւր կեանքը մահից.
 Արքան կը տանջուէր ծանր լծի տակ,
 Եւ կամ կ'լինէր թուրքից շան—սատակ.

ԱՂԵՔԻ՝ ԱՐԱՐԱՏԱՆՑ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.

Ամսոյս 4 ին յետ կէսաւուր ժամը 6¹/₂ ին ժամանեց ի Մայր Աթոռս Բեասարաբիոյ եւ Նոր—Նախիջեւանի թեմի վիճակաւոր Առաջնորդ Գերապատիւ Մակար Արքեպիսկոպոսը: Նորին Բարձր Արքազնութեան ընդունելութիւնը թէ՛ Էջմիածնի Միաբանութեան, թէ՛ տեղական Աստիկանութեան եւ թէ՛ վաղարշապատի Ժողովրդեան կողմից կատարուեցաւ արժանավայելուչ հանգիսի:

Մինչեւ երեւան Միաբանութեան կողմից ընդառաջել էին Նորին Բարձր Արքազնութեանը Անդամք Աինօղի—Գերապատիւ Եսայիք եւ Ներսէս Եպիսկոպոսներն ու բարեշնորհ Սարգիս եւ Ղեւոնդ վարդապետները: Նորին Բարձր Արքազնութեանն սպասումէին երեւանում նմանապէս վաղարշապատի Պ. Գաւառապետի Օգնականը մի խումբ աստիկաններով եւ վաղարշապատի գիւղապետ պ. Գեղամեանցը բաղմամբ ձիաւոր երիտասարդներով: Իսկ գիւղի հասարակութիւնը մեծ ու փոքր ծածկել էին ամբողջ հրապարակն ու փողոցը, որի միջով պէտք է անցնէր Նորին Բարձր Արքազնութեան կառքը: Միաբանութեան Աւխտը եւ ձեմարանի Տեսուչն ու Աւուլցչաց խումբը Նորին Բարձր Արքազնութեանն ընդունեցին Էջմիածնի արտաքին պարսպի հիւսիսային մեծ դրան առաջ. իսկ ձեմարանի ուսանողք եւ աշակերտք ներքին պարսպի արեւմտեան մեծ դռնից մինչեւ Տաճարի դուռը երկկարգ շարուած երգումէին քաղցրաձայն: Նորին Բարձր Արքազնութիւնը Միաբանակոն Աւխտի հետ միասին անցնելով